ВАЗОРАТИ МАОРИФ ВА ИЛМИ ҶУМҲУРИИ ТОҶИКИСТОН

ДОНИШКАДАИ ҶУМҲУРИЯВИИ ТАКМИЛИ ИХТИСОС ВА БОЗОМӮЗИИ КОРМАНДОНИ СОҲАИ МАОРИФ

БАРНОМАИ ТАЪЛИМӢ ОИД БА КУРСИ ТАКМИЛИ ИХТИСОСИ МУДИРОНИ КАБИНЕТҲОИ МЕТОДИИ РАЁСАТУ ШУЪБАҲОИ МАОРИФИ ВИЛОЯТҲО, ШАҲРУ НОҲИЯҲО

Душанбе – 2023

Бо қарори шурои олимониДонишкадаи ҷумҳуриявии такмили ихтисос ва бозомӯзии кормандони соҳаи маориф аз 30.11.2023 №11/5 тасдиқ шудааст.

Мураттибон:
Холназаров Имомназар – омӯзгори калони кафедраи Иқтисод ва идора дар соҳаи маорифи МДДҶТИБКСМ
Каримзода Шавкат Карим - директори филиали муассисаи давлатии "Донишкадаи чумхуриявии такмили ихтисос ва бозомузии кормандони сохаи маориф" дар шахри Душанбе

Муқарризон:
Имомназаров Д., муовини сардори раёсатиташхис ва тақризи адабиёти таълимииПажуҳишгоҳи рушди маориф ба номи Абдураҳмони Ҷомии АТТ
Ҳайдаров Б., мутахассиси Маркази ҷумҳуриявии таълимию методии назди Вазорати маориф ва илми Ҷумҳуриявии Тоҷикистон

Муҳаррир: **Раҳматшоев Исфандиёр** – мудири кафедраи иқтисод ва идора дар соҳаи маориф

Барномаи мазкур бо дар назардошти талаботи муосири таҳсилот ва муносибати босалоҳият ба таълим таҳия шуда, барои омӯзиши шунавандагони курсҳои такмили ихтисоси мудирони кабинетҳои методии раёсату шуъбаҳои маориф бо мақсади ҳар чи бештар ошноӣ пайдо кардан бо ҳадафу моҳияти тағйироти сохторӣ ва ислоҳоти дар соҳаи маорифи кишвар амалӣ шуда пешбинӣ шудааст.

ПЕШГУФТОР

Барномаи таълимии мазкур барои курсҳои такмили ихтисоси мудирони кабинетҳои методии шуъбаҳои маорифи вилоятҳо, шаҳру ноҳияҳо дар ҳаҷми 54 соат (танҳо барои тахассус) таҳия шудааст.

Барномаи таълимӣ оид ба курси такмили ихтисоси мудирони кабинетҳои методии шуъбаҳои маорифи вилоятҳо, шаҳру ноҳияҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон дар асоси Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи маориф ва илми ҶТ» (2013с.), Консепсияи миллии таҳсилоти Ҷумҳурии Тоҷикистон, Консепсияи миллии тарбия дар Ҷумҳурии Тоҷикистон, Стандарти давлатии таҳсилоти миёнаи умумии Ҷумҳурии Тоҷикистон, Низомнома ва Оинномаи МДДҶТИБКСМ, Низомномаи намунавии муассисаҳои таҳсилоти умумӣ ва дигар ҳуҷҷатҳои меъёрию ҳуқуқии Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон ва Вазорати маориф ва илми Ҷумҳурии Тоҷикистон бо назардошти таҷрибаи пешқадами кишварҳои дигар таҳия гардидааст.

Мақсади асосии барнома - баланд бардоштани маҳорати касбии мудирони кабинетҳои методии шуъбаҳои маориф, тавассути ошноӣ бо дастовардҳои нави илмии соҳа, роҳу усулҳои нави таълим, истифодаи тарзҳои нави инноватсионии таълим дар шароити кунунӣ бо назардошти навгониҳои соҳа ва расонидани кумаки методӣ бо роҳҳои роҳбаладӣ (менторинг) мебошад.

Шакли машғулиятҳо: лексионӣ-амалӣ, амалӣ, семинар ва мубоҳисаҳо.

Барномаи мазкур тарзе таҳия шудааст, ки он асосан ба методҳои нави идоракунӣ такя намуда, усулҳои идоракунии гуногунро пешниҳод менамояд. Донистани усулҳои гуногуни идоракунӣ ва муқоисаи онҳо бо ҳамдигар ба мудирони кабинетҳои методии шуъбаҳои маорифи вилоятҳо, шаҳру ноҳияҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон имконият медиҳад, ки дар кори худ ин ё он усулро интихоб намуда, равиши идоракуниро мукаммал намоянд.

Нақша-барнома аз чор қисм иборат аст:

1. **Мақсади таълим -** мақсадҳои мушаххаси таълимиеро, ки барои ҳосил шудани салоҳияти муайян равона шудаанд, дар бар мегирад;

2. **Мавзуъ ва мундариҷаи таълим** – дар ин фасл мавзӯъҳо ва мундариҷаи онҳо, ки тавассути азхуд кардани онҳо омӯзгор ба мақсади таълим ноил гашта, ба ин восита салоҳияти муайянро ҳосил мекунад, ҷой дода шудаанд;

3. **Фаъолияти таълим -** аз фаъолиятҳои таълимии тавсияшаванда, ки тавассути онҳо мавзуъ ва мундариҷаи он таҳлилу баррасӣ шуда, аз худ карда мешаванд, иборат аст. Фаъолиятҳо вобаста ба шароит ва мавод тағйир дода мешаванд.

4. **Вақт -** вақти эҳтимолие, ки барои ноил гаштан ба мақсад мусоидат мекунад, пешниҳод гардидааст.

Талаботи барнома

Шунавандагони курси такмили ихтисоси мудирони кабинети методӣ бояд дониш, малака, маҳорат ва салоҳиятҳои зеринро соҳиб гарданд:

- сиёсати давлатро дар соҳаи маориф шарҳ дода тавонанд ва фаъолияти худро дар асоси он ба роҳ монанд;
- навгониҳои соҳаи педагогика ва психологияро донанд ва амалан татбиқ намоянд;
- мақсад ва мазмуни стандарти давлатии таълими фанҳоро шарҳ дода, дар асоси он барномаҳои таълимӣ, нақшаҳои тақвимӣ ва дарсиро таҳия, ташхис ва таҳлил карда тавонанд;
- усулҳои таълим ва омӯзиши интерактивиро донанд, муносибату воситаҳои онро дар амал татбиқ кунанд;
- ҳангоми арзёбии фаъолияти таълимии омӯзгорон ва хонандагон аз усулу воситаҳои гуногуни арзёбӣ истифода баранд;

– асосноккунии мафҳум ва ҳодисаҳоро дар таълими фанҳо мутобиқи талаботи стандарт ва барномаи таълим ба роҳ монда тавонанд;
– мавзӯъҳои ҳар як фанро бо масъалаҳои ҳаётӣ алоқаманд карда тавонанд ва ба омӯзгорон дар ин хусус маслиҳат дода тавонанд;
– муносибати босалоҳият ба таълим ва роҳу усулҳои татбиқи онро донанд;
– фаъолияти кормандони кабинети методиро ба танзим даровард тавонанд;
– фарогирии шунавандагонро ба курсҳои такмили ихтисос таъмин намоянд;
– раванди аттестатсияи кормандони соҳаи омӯзгорӣ ва кадрҳои рохбарикунандаро мувофиқи талабот ташкил намуда зери назорат гиранд;

Талаботи мазкур тавассути тести ҷамъбастӣ арзёбӣ шуда, ба иштирокчии курс холи муайян гузошта мешавад. Бо дарназардошти натиҷаи тести ҷамъбастӣ аз хатми курси мазкур ба иштирокчиён шаҳодатнома дода мешавад.

Талабот ба сатҳи тайёр намудани шунавандагон

Пас аз хатми курс шунаванда бояд:

•моҳияти сиёсати давлатӣ дар соҳаи маориф;

•талаботи Стандарти давлатии таълим ба салоҳияти касбии омӯзгор;

•асосҳои назариявӣ ва амалии психологияи педагогиро донад

•истифодаи технологияи инноватсионӣ дар омӯзиши фанҳоро донад;

•моҳият, хусусият ва усулҳои тадқиқоти илмиро донад.

Салоҳият:

•таҳлил карда тавонистани фаъолияти касбии худ бо мақсади такмил ва баланд бардоштани малакаи касбӣ;

•мониторинги сифати дониши хонандагонро гузаронида тавонад;

•фаъолияти мустақилии омӯзгорон ва хонандагонро ҳангоми кор бо технологияи информатсионӣ-комуникатсионӣ ва инноватсионӣ ба роҳ монда тавонад;

•барномаҳои таълимии иловагиро оид ба фанҳои таълимӣ ва банақшагирии дарсҳоро дар асоси технологияҳои инноватсионӣ тартиб ва арзёбӣ карда тавонад;

•мустақилона саволномаҳоро оид ба аттестатсияи ҷамбастӣ (ретинг, санҷиш, имтиҳон), олимпиада ва викторина аз фаннҳои таълимӣ тартиб ва омода намояд;

•аттестатсияи омӯзгоронро тибқи муқаррарот ташкил ва баргузор карда тавонад;

•маводи таълимӣ-методӣ ва дидактикӣ оид ба таълими фанҳоро бо истифода аз технологияи иттилоотӣ ва коммуникатсионӣ таҳия карда тавонад;

•дар асосии донишҳои назариявӣ тадқиқот гузаронида тавонад.

Малакаҳои зеринро дошта бошанд:

•технологияи муосири педагогии таълими фаннҳоро донад ва истифода бурда тавонад;

•истифодаи технологияҳои иттилоотиву коммуникатсиониро барои ҳалли барномаҳои касбӣ таъмин карда тавонад;

•методологияи тарзи истифодаи технологияи иттилоотӣ ва коммуникатсиониро донад ва татбиқ намояд.

Аз шунавандагони курс эҳтиромона хоҳиш карда мешавад, ки дар ҳолати зарурӣ фикру ақидаашонро нисбат ба барномаи мазкур ба Донишкадаи ҷумҳуриявии такмили ихтисос ва бозомӯзии кормандони соҳаи маориф ирсол намоянд.

НАҚШАИ

таълимии курси такмили ихтисоси мудирони кабинетҳои методии раёсату шуъбаҳои маорифи вилоятҳо ва шаҳру ноҳияҳо

№	Қисматҳои барнома	Микдори соат		
		Ҳамагӣ	Назариявӣ	Амалӣ
1.	Менеҷменти сиёсӣ	2	2	-
2.	**Такмили дониш, малака ва маҳорати касбӣ**	**54**	**22**	**32**
3.	Педагогикаи касбӣ	4	1	3
4.	Психологияи касбӣ	4	1	3
5.	Экология, ҳифзи муҳити зист ва истифодаи оқилонаи сарватҳои табиӣ	2	2	-
6.	Технологияи иттилоотӣ	4	1	3
7.	Коргузорӣ ва ҳуҷҷатнигории соҳа	2	1	1
	Ҳамагӣ	**72**	**30**	**42**

Нақшаи
таълимии курси такмили ихтисоси мудирони кабинетҳои методии раёсату шуъбаҳои маорифи вилоятҳо ва шаҳру ноҳияҳо

№	Қисматҳои барнома	Миқдори соатҳо		
		Ҳамагӣ	Назар-иявӣ	Амалӣ
1.	**Такмили дониш, малака ва маҳорати касбӣ**	**54**	**24**	**30**
1.1.	Истифодаи технологияи иттилоотӣ ва коммуникатсионӣ дар раванди фаъолияти касбӣ	2	1	1
1.2.	Ҳуҷҷатнигории мудири кабинети методӣ.Нақшаи кории солонаи кабинети методӣ.	4	1	3
1.3.	Низомномаи кабинети методии шуъбаҳои маориф	2	1	1
1.4.	Аттестатсияи кормандони педагогӣ	4	2	2
1.5.	Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи маориф»	4	2	2
1.6	Мушоҳида ва таҳлили дарс	4	2	2
1.7.	Омӯзиши таҷрибаи пешқадам ва тарғиби он	4	2	2
1.8.	Хадамоти методии муассиса ва мақоми он дар раванди таълиму тарбия. Иттиҳодияҳои методии фаннӣ- омили муҳимми такмили тахассус ва рушди маҳорати касбии омӯзгорон.	4	2	2
1.9.	Муносибати босалоҳият ба таълим, ҷанбаҳои асосии татбиқи он	4	2	2

1.10.	Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи масъулияти падару модар дар таълиму тарбияи фарзанд»	4	2	2
1.11.	Муқовимат бо коррупсия ва амалҳои коррупсионӣ	2	1	1
1.12.	Роҳҳои пешгирии ҷинояткорӣ, қонуншиканӣ, хурофотпарастӣ, тарғиби фарҳанги бегона, терроризм ва экстремизм	4	2	2
2.	**Менеҷменти молиявӣ**			
2.1	Асосҳои ба ҳисобгирии воситаҳои асосӣ ва амвол	6	2	4
2.2	Андози музди меҳнати кормандони соҳаи маориф	6	2	4
3.	**Мавзуҳои иловагӣ**			
3.1.	Роҳбаладӣ яке аз шаклҳои асосии фаъолияти кабинетҳои методии шуъбаҳои маориф.Нақши арзёбии равишҳои муосири фаъолияти кабинети методӣ дар баланд бардоштани корҳои методӣ ва рушди касбии омӯзгор	6	2	4
3.2.	Консепсияи гузариш ба низоми нави таҳсилоти миёнаи умумӣ дар Ҷумҳурии Тоҷикистон	4	1	3
3.3	Татбиқи Консепсияи миллии тарбия дар Ҷумҳурии Тоҷикистон	4	2	2
	Ҳамагӣ	14	5	9

1.Такмили дониш, малака ва маҳорати касбӣ

Мавзуи 1.1 (2соат). Истифодаи технологияи иттилоотӣ ва коммуникатсионӣ дар раванди фаъолияти касбӣ

Истифодаи воситаҳои нави техникӣ. Технологияҳои иттилоотиву коммуникатсионӣ. Тахтаи электронӣ. Проекторҳо. Видиопроекторҳо. Шабакаи интернет. Корҳои лаборатории автоматикунонда. Телефонҳои мобилӣ. Риояи техникаи бехатарӣ. Фарҳанги истифодабарии технологияҳои иттилоотиву коммуникатсионӣ ва телефонҳои мобилӣ. Нақши мусбӣ ва манфии шабакаи интернет ва телефонҳои мобилӣ дар ҳаёти ҷомеа.

Мавзуи 1.2. (4соат). Ҳуҷҷатнигории мудири кабинети методӣ Нақшаи кории солонаи кабинети методӣ

Дастурамали вазифавии мудири кабинет. Санадҳои меъёрӣ ва ҳуқуқии Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон. Фаъолияти идоракунии кабинетҳои методии шӯъбаи маориф. Нақшаи дурнамои кабинети методии шуъбаи маориф. Нақшаи яксолаи кори кабинети методии шуъбаи маориф. Нақшаҳои моҳонаи кабинети методии шуъбаи маориф.

Нақшаи кори кабинети методии шуъбаи маориф дар бораи кор бо мутахассисони ҷавон. Ҳисоботи омории кабинети методии шуъбаи маориф. Олимпиадаи мактаббачагон. Озмуни «Муаллими сол» ва Озмуни «Мураббии сол». Тақсимоти вазифаҳои хизматии кормандони кабинет. Иттиҳодияҳои методии доимоамалкунанда. Қарорҳои шӯрои шуъбаи маориф. Рӯйхати омӯзгорони пешқадам навовар. Пешниҳоди

омӯзгорон ва кормандони соҳаи маориф ба мукофотҳои соҳавии ВМҶТ. Низомнома ва Оинномаи кабинети методӣ.

Таҳлили нақшаи кори солонаи кабинети методӣ. Таҳлили фаъолияти кори кабинети методии шуъбаи маориф. Нақша-тадбирҳои ташкилӣ-педагогӣ. Низомномаи кабинетҳои методии шуъбаҳои маориф. Чорабиниҳо оид ба баланд бардоштани савияи илмию методии мушовирон ва кормандони соҳаи маориф. Омӯзиши фаъолияти кори омӯзгорони пешқадами фанҳои таълимӣ. Паҳн намудани таҷрибаи педагогии омӯзгорони фанҳои таълимӣ. Омӯзиши ҳолати таълиму тарбия ва расонидани ёрии методӣ ба мактабҳо. Расонидани ёрии методӣ ба мутахассисони ҷавон.

Мавзуи 1.3 (2 соат). Низомномаи кабинети методии шуъбаҳои маориф

Қоидаҳои умумӣ. Фаъолияти кабинети методӣ. Вазифаҳои кабинети методӣ. Ҳуқуқҳои кабинети методӣ. Идоракунӣ ва сохтори кабинети методӣ. Маблағгузорӣ ва ҳисоби молиявии кабинети методӣ. Манбаи маблағгузории кабинети методӣ. Маблағҳои шартномавии хизмати таълимию методии иловагии пулакӣ.

Мавзуи 1.4 (4соат). Аттестатсияи кормандони педагогӣ

Санадҳои меъёрӣ-ҳуқуқӣ доир ба аттестатсияи кормандони педагогӣ. Тартиби аз аттестатсия гузаронидани кормандони соҳаи омӯзгорӣ ва илмии муассисаҳои таълимии Ҷумҳурии Тоҷикистон. Ҳайати комиссияи аттестатсионӣ. Ҳуқуқ ва вазифаҳои комиссияи аттестатсионӣ. Ҳуқуқҳои аттестатсияшаванда. Ҳуҷҷатҳои атестатсияшаванда. Мақсад ва вазифаҳои аттестатсия ва механизми гузаронидани он. Принсипҳои асосии аттестатсия. Тартиби омодагӣ ва гузаронидани аттестатсия.

Тайёрӣ ва гузаронидани аттестатсия. Баҳодиҳӣ ба фаъолияти аттестатсияшаванда. Баҳодиҳӣ мувофиқи варақаи баҳодиҳӣ. Меъёри баҳодиҳӣ. Хулосаи комиссияи аттестатсионӣ.

Мавзуи 1.5 (4 соат) Тафсири Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи маориф»

Қонуни мазкур асосҳои ҳуқуқӣ, ташкилӣ, иҷтимоӣ, иқтисодӣ ва принсипҳои асосии сиёсати давлатиро дар соҳаи маориф муайян менамояд.

Қонунгузории Ҷумҳурии Тоҷикистон дар бораи маориф. Сиёсати давлатӣ дар соҳаи маориф. Принсипҳои асосии сиёсати давлатӣ дар соҳаи маориф. Вазифаҳои Қонуни мазкур. Кафолати давлатии ҳуқуқи шаҳрвандон ба таҳсил. Забони таҳсил. Стандартҳои давлатии таҳсилот ва барномаҳои таълимӣ. Низоми маорифи ҷумҳурии тоҷикистон. Сохтори низоми маориф. Муассисаи таълимӣ, сохтор ва намудҳои он. Таъсис, азнавташкилдиҳӣ ва барҳамдиҳии муассисаи таълимӣ. Тартиби бақайдгирӣ ва фаъолияти муассисаи таълимӣ. Муассиси (муассисони) муассисаи таълимӣ. Оинномаи муассисаи таълимӣ. Таълиму тарбияи томактабӣ. Таҳсилоти умумӣ. Таҳсилоти ибтидоии касбӣ. Таҳсилоти миёнаи касбӣ. Таҳсилоти олии касбӣ. Таҳсилоти касбии баъд аз муассисаи олии таълимӣ. Таҳсилоти иловагӣ. Таҳсилоти махсус. Ҳуҷҷатҳо дар бораи таҳсилот. Бо кор таъмин намудани хатмкардагони муассисаҳои таълимии таҳсилоти касбӣ. Ташкили раванди таълиму тарбия. Мақсад ва шаклҳои танзими давлатӣ дар соҳаи маориф. Идоракунии сифати таҳсилот. Назорати давлатӣ дар соҳаи маориф. Иҷозатномадиҳӣ барои пешбурди фаъолияти таълимӣ. Баҳогузории маҷмӯӣ ба фаъолият, аттестатсия ва аккредитатсияи давлатии муассисаи таълимӣ. Мақомоти давлатии идоракунии соҳаи маориф. Салоҳияти Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон дар соҳаи маориф. Ваколатҳои мақоми ваколатдори давлатӣ дар соҳаи маориф. Ваколатҳои вазорату идораҳое, ки дар сохтори худ муассисаҳои таълимию тарбиявӣ доранд.

Ваколатҳои мақомоти маҳаллии ҳокимияти давлатӣ. Ваколатҳои мақомоти маҳаллии идоракунии маориф. Ваколатҳои мақомоти худидоракунии шаҳрак ва деҳот. Вазифаҳои муассисаҳои таълимӣ. Идоракунии муассисаҳои таълимии давлатӣ. Идоракунии муассисаҳои таълимии ғайридавлатӣ. Худидоракунии муассисаҳои таълимӣ. Асосҳои илмӣ ва таъминоти илмии соҳаи маориф. Субъектҳои раванди таълиму тарбия. Ҳуқуқҳо ва ҳифзи иҷтимоии субъектҳои раванди таълиму тарбия. Стипендия ва дигар пардохтҳои пулӣ. Ҳуқуқ ва ӯҳдадориҳои падару модар (шахсони онҳоро ивазкунанда) дар соҳаи маориф. Мазмуни мақоми омӯзгор. Фаъолияти омӯзгорӣ. Усулҳои фаъолияти омӯзгорӣ. Ҳуқуқҳои омӯзгорон ва дигар кормандони соҳаи маориф. Уҳдадориҳо ва масъулияти омӯзгорон ва дигар кормандони соҳаи маориф. Ҳифзи шаъну шарафи омӯзгор. Имтиёзҳои омӯзгорон ва дигар кормандони соҳаи маориф. Таъминоти моддии омӯзгорон ва дигар кормандони соҳаи маориф.

Мавзуи 1.6 (4 соат) Мушоҳида ва таҳлили дарс

Мақсади умумӣ ва муайяни дарс. Таҷриба ва фаъолиятҳои таълим. Нақши омӯзгор дар вақти таълими мавзуъ. мушоҳида ва таҳлил ҷузъи асосии назорати дохилимактабӣ. Мақсади иштирок ба дарс. Навъҳои таҳлил.

Мавзуи 1.7(4 соат). Омӯзиши таҷрибаи пешқадам ва тарғиби он

Шиносоӣ бо дастурҳои методӣ. Таҳлилу омӯзиш ва баррасии таҷрибаи пешқадам аз тарафи роҳбарон. Баррасии таҷрибаи муаллимони навҷӯю навовар. Мақсади асосии омӯзишу ҷамъбаст ва паҳн намудани таҷрибаи пешқадами педагогӣ. Талаботҳои таҷрибаи пешқадам. Омӯзиш, паҳн ва татбиқи таҷрибаи пешқадам.

Мавзуи 1.8 (4 соат). Хадамоти методии муассиса ва мақоми он дар раванди таълиму тарбия. **Иттиҳодияҳои**

методии фаннӣ -омили муҳимми такмили тахассус ва рушди маҳорати касбии омӯзгорон.

Хадамоти методии муассиса ва мақоми он дар раванди таълиму тарбия. Иттиҳодияҳои методи фаннӣ омили муҳими такмили тахассус ва рушди маҳорати касбии омӯзгорон. Ташкил намудани иттиҳодияҳои методии фаннӣ дар муассисаҳои таҳсилоти умумӣ. Мақсади асосии гузаронидани корҳои методӣ. Ташкили корҳои методӣ. Шакл ва мазмуни корҳои методӣ. Мазмуни асосии кори иттиҳодияи методӣ. Шаклҳои инфиродии корҳои методӣ. Кабинети таълимию методӣ. Ҳуҷҷатнигории иттиҳодияҳои методӣ.

Мавзуи 1.9 (4соат). Муносибати босалоҳият ба таълим, ҷанбаҳои асосии татбиқи он

Масъалаҳои назариявию амалии таълими салоҳиятнокӣ. Мафҳуми таълими салоҳиятнок, марҳилаҳои пайдоиш ва таҳлили сарчашмаҳои илмию методӣ. Назарияҳое, ки ба ташаккули салоҳиятнокии хонандагон мусоидат мекунанд. Муқоисаи хусусиятҳои таълими аънанвӣ ва салоҳиятнокӣ, сабаби ворид намудани тағйирот ба муносибат ба таълим, моҳият, дастовард ва норасоиҳои таълими салоҳиятнок. Ташкили раванди таълими низоми синфӣ-дарсӣ. Мазмуну мундариҷаи методҳои шарҳӣ-аёнӣ дар раванди таълими низоми синфӣ-дарсӣ. Кори амалӣ бо ҷадвали муқоисавии хусусиятҳои фарқкунандаи таълими анъанавӣ ва салоҳиятнок.

Таҳлили талаботи стандарти фаннӣ, сохтор, самт, салоҳиятҳо ва нишондиҳандаҳо, ки талаботи асосӣ ба шумор меравад. Салоҳиятҳо ҳамчун асос барои арзёбӣ, мақсадгузорӣ ва банақшагирии раванди таълим. Кор бо

стандартҳои фаннии зинаи 2 ва 3-и таҳсилот, маҷмӯи салоҳиятҳо ва нишондиҳандаҳои салоҳиятнокии фанҳои алоҳида ва консепсияи ташаккули салоҳиятҳо. Шаклҳои гуногуни супоришҳои таълимӣ ва корҳои амалӣ.

Мавзуи 1.10 (4 соат). Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи масъулияти падару модар дар таълиму тарбияи фарзанд»

Муносибатҳое, ки Қонуни мазкур танзим менамояд. Қонунгузории ҶТ дар бораи масъулияти падару модар дар таълиму тарбияи фарзанд. Мафҳумҳои асосӣ. Вазифаи падару модар, давлат ва ҷомеа дар таълиму тарбияи фарзанд. Баробарии ҳуқуқ ва уҳдадориҳои падару модар. Ҳуқуқҳои падару модар дар таълиму тарбияи фарзанд. Уҳдадориҳои падару модар дар таълиму тарбияи фарзанд. Мақомоти давлатӣ, муассиса ва дигар ташкилотҳое, ки масъалаҳои вобаста ба таълиму тарбияи фарзандро танзим мекунанд. Уҳдадориҳои мақомоти давлатӣ, муассиса ва дигар ташкилотҳое, ки масъалаҳои вобаста ба таълиму тарбияи фарзандро танзим мекунанд. Уҳдадориҳои шахсони воқеӣ ва ҳуқуқи оид ба ҳифзи ҳуқуқ ва манфиатҳои кӯдак.

Мавзуи 1.11. (2соат). Муқовимат бо коррупсия ва амалҳои коррупсионӣ

Коррупсия чист? Намудҳои амалҳои коррупсионӣ. Сабаб ва омилҳои мавҷудияти коррупсия. Ташаккули мафкураи зидди коррупсионӣ. Мубориза алайхи коррупсия вазифаи ҳамагон аст

Мавзуи 1.12. (4 соат). Роҳҳои пешгирии ҷинояткорӣ, қонуншиканӣ, хурофотпарастӣ, терроризм ва экстремизм

Шарҳу тавзеҳи вожаҳо. Омилҳои даст ба қонуншиканӣ ва ҷинояткорӣ задани шаҳрвандон. Таассуби динӣ ва

хурофотпарастӣ. Моҳияти иртиҷоӣ ва ифротгароии созмонҳо ва равияҳои тундраи исломӣ. Терроризм ва экстремизм-вабои аср. Роҳу усулҳои ҷалби шаҳрвандон ба ин гурӯҳҳо. Роҳҳои муқовимат ба ин падидаҳои номатлуб.

2.Менеҷменти молиявӣ

Мавзуи 2.1 (6 соат). Асосҳои баҳисобгирии воситаҳои асосӣ ва амвол. Мафҳуми маблағҳои асосӣ. Ҳуҷҷатҳои баҳисобгирии маблағҳои асосиро ба танзим дароваранда. Таркиби воситаҳои асосӣ. Ба воситаҳои асосии мактаб дохил намешаванд. Объекти баруйхатгирии амволи воситаҳои асосӣ. Тартиби баҳисобгирии объектҳои инвентарии воситаҳои асосӣ.

Баруйхатгирии амвол. Намудҳои санҷиш ва гузаронидани баруйхатгирии амвол. Тартиби баруйхатгирии амвол. Тартиби пур кардани санадҳои баруйхатгирии амвол.

Мавзуи 2.2.(6 соат). Андозаи музди меҳнати кормандони соҳаи маориф. Меъёри музди меҳнат ва маоши вазифавӣ. Пардохти музди иловагӣ.Ҳаҷми иловагӣ барои шароити душвори меҳнат.Андозаи коэффитсиентҳои ноҳиявӣ ва музди меҳнат.Пардохти музди меҳнат ва рухсатии ҳамҷоякор.Пардохти музди меҳнати соатбайъ.Пардохти музди меҳнат ҳангоми ивазкунии муваққатӣ.Пардохти музди меҳнат дар давраи таътил.

Мавзуъҳои иловагӣ

Мавзуи 3.1 (6 соат).). Роҳбаладӣ яке аз шаклҳои асосии фаъолияти кабинетҳои методии шӯъбаҳои маориф.Нақши арзёбии равишҳои муосири фаъолияти кабинетҳои методӣ дар баланд бардоштани корҳои методӣ ва рушди касбии омӯзгор.

Роҳбаладӣ - шахсеро ба кор ҳидоят кардан, барои ба мақсад расидан ёри расондан аст.

Роҳбаладӣ (менторинг) – этимология ва анъанаҳои он. Шакли анъанавии роҳбаладӣ интиқол ё таҳвили таҷриба ва дониш аз ашхоси босалоҳият ба омӯзгори камтаҷриба. Шаклҳои маъмули роҳбаладӣ. Сатҳи шиносоии омӯзгорон бо методҳои фаъоли таълим ва фаъолияти роҳбалад дар ин марҳила. Интихоби услубу рафтори роҳбалад вобаста ба дараҷаи пешрафти омӯзгорон ва қобилияти мустақилона қабул ва ҳалли қарорҳо аз ҷониби онҳо.

Шакли таҷрибаивазкунии – «Роҳбаладӣ дар ҷои кор». Шаклҳои гуногуни фаҳмиши роҳбаладӣ (менторинг).

Мавзуи 3.2 (4 соат). Консепсияи гузариш ба низоми нави таҳсилоти миёнаи умумӣ дар Ҷумҳурии Тоҷикистон

Зарурати гузариш ба низоми нави таҳсилоти миёнаи умумӣ. Зинаҳои таҳсилот. Синфи якум аз синни 6-солагӣ. Зинаи дуюм синфхои 6-10. Зинаи сеюм синфи 11-12.

Нақши таҳсилот дар рушди ҷомеа. Таҳсилоти миёнаи умумӣ ва тамоюли рушди фазои таҳсилот. Талаботи нави иҷтимоӣ ба низоми нави таҳсилот. Вазъи кунунии низоми таҳсилот ва зарурати азнавсозии он. Мақсад ва вазифаҳои низоми нави таҳсилот. Таъминоти кадрӣ ва дастгирии онҳо аз тарафи давлат ва ҷомеа. Баланд бардоштани мақоми кормандони педагогӣ. Баландбардории маҳорати касбии кадрҳои педагогӣ. Таҷдиди низоми нави таҳсилот ва тарзи назорати сифати он. Такмили сохтор ва афзудани маблағгузорӣ ба таҳсилот.

Мавзуи 3.3 (4 соат). Татбиқи Консепсияи миллии тарбия дар Ҷумҳурии Тоҷикистон

Консепсияи миллии тарбия сиёсати кунунӣ ва дурнамои давлатро дар соҳаи тарбияи насли наврас муайян месозад. Марҳилахои тарбия. Сохтор, мазмун ва мундариҷаи он.

Адабиёт

1.Буйдоков Х. Роҳбарӣ ва назорати педагогӣдар мактаб.Душанбе .1992.

2.Буйдоқов Х.Иштирок ба дарс ва таҳлили он.Душанбе.1999.

3.Беляков С. А. «Финансирование системы образования», М.: МАКС Пресс, 2006.

4.Большаков Н.С. Необходимость совершенствования бюджетной системы. // Финансы 2002. -7, с.19-20.

5.Бутаков Д.Д. Реформирование бюджетных систем: опыт Восточной Европы. //Финансы 2002. -9, с.19-21.

6.Быстряков А. Я. «Государственные и муниципальные финансы», М.: 2007.

7.Долгосрочная стратегия реформы системы образования Республики Таджикистан (2004-2015 г.г.)

8.Искандаров Х.Искандарова Ф Дастур ва тавсияҳои методӣ барои роҳбарони мақомоти Идораи маориф ва муассисаҳои таълимӣ.Душанбе. 2000

9.Загородников**в** С. В. Финансы и кредит: учеб. пособие / С.В Загородников. – 2-е изд., Москва: Издательство «Омега–Л», 2008.

10..Концепция национального образования Республики Таджикистан

11Қонуни Ҷумҳурии ТоҷикистонДар бораи маориф” Душанбе 2013

12.Муҳиддинов Қ. Банақшагирии раванди таълим Душанбе 2013

13.Попова М.И. Бюджетная политика в системе управления социальной сферой. - М.: РАГС, 1999.

14. Поташник М.М., Лазарев В.С., Управление развитием школы, Новая школа, Москва, 1995 г.

15. Сазонов С. П. Проблема казначейского исполнения бюджета. //Финансы. 2002.-5 с. 6-8.

16. Финансирование школьного образования в Российской Федерации: опыт и проблемы-М.: «Алекс», 2004.

17. Финансирование школьного образования в Российской Федерации: опыт и проблемы-М.: «Алекс», 2004.

ЛУҒАТИ ИСТИЛОҲОТ

1. АТТЕСТАТСИЯ – муқаррар намудани мутобиқати мазмун, дараҷа ва сифати тайёрии хатмкунандагони муассисаҳои таълимӣ ба талаботи стандартҳои давлатии таҳсилот.

2. БУҶЕТИ МАКТАБ – ин нақшаи стратегии молиявии мактаб мебошад, ки метавонад солона, семоҳа ва моҳона таҳия карда шавад.

3. ИНТЕРАКТИВ - аз калимаи англисӣ «interact» гирифта шуда, маънояш inter–«байни ҳам» ва act–«амал, фаъолият» мебошад.

4. МОНИТОРИНГ – раванди махсус ташкил карда шудаи мушоҳидаи мунтазами ҳолати объектҳо, зуҳуротҳо ва ҷараёнҳо бо мақсади арзёбӣ, назорат ва пешгӯии онҳо.

5. МУАССИСАИ ТАЪЛИМӢ – шахси ҳуқуқӣ, ки ҷараени таҳсилотро амалӣ мекунад, яъне як ва ё якчанд барномаҳои таълимиро ба амал мебарорад ва ё тарбияи муҳассилии тарбиягирандагонро таъмин мекунад.

6. МЕЪЁРИ (НОРМАТИВӢ) САРИКАСӢ - яке аз механизмҳои истифодаи самараноки воситаҳои буҷетӣ мебошад, ки барои расидан ба хизматрасонии сифатан беҳтар дар соҳаи таҳсилот қодир аст.

7. МАОРИФ – раванди бомароми таълиму тарбия ба манфиати шахс, ҷамъият ва давлат, ки дар он соҳиби меъёри муайяни таҳсилот гардидани шаҳрвандро давлат муқаррар кардааст.

8. МЕНЕҶЕР - идоракунанда, идораи соҳа, корхона, муассиса, раванд ва ғайра.

9. МЕНЕҶМЕНТИ МОЛИЯВӢ – идоракунии молиявӣ.

10. МАРКЕТИНГ – омӯзиши бозор.

11. НИЗОМИ МАОРИФ – маҷмӯи барномаҳои таълимӣ, стандартҳои давлатии таҳсилот, шабакаи амалкунандаи муассисаҳои таҳсилотӣ, новобаста аз шаклҳои ташкилию ҳуқуқӣ ва моликият, мақомоти идораи маориф бо муассиса ва ташкилотҳои он, таълимгирандагон ва тарбиягирандагон, педагогҳо ва конмандони дигар, иттиҳодияҳои муассисаҳои таҳсилотӣ, қисматҳои зерсохторӣ ва дигар ҷузъҳо, ки барои ҳалли мақсаду вазифаҳои ягона муттаҳид шуда, барои амалӣ гардондани сиёсати давлатӣ дар соҳаи маориф, афзудани саҳми ин соҳа ба рушди иҷтимоию иқтисодии мамлакат ва баланд бардоштани дараҷаи некуаҳволии халқ равона карда шудаанд.

12. ПОРТФОЛИО – аз калимаи итолёвӣ гирифта шуда, маъноях «номгӯйи ҳуҷҷатҳо», «ҳуҷҷатҳои мутахассис» мебошад. Портфолио - маҷмӯи корҳоест, ки барои намоиши имкониятҳои худ тартиб дода шудааст.

13. СИСТЕМАИ МАОРИФ – маҷмӯи барномаҳои таълим ва стандартҳои давлатии таҳсилот, шабакаи таълимгоҳ амалкунанда, сарфи назар аз шакли ташкилию хуқуқӣ ва моликият, мақомоти идораи маориф, таълимгоҳ, воҳидҳои зерсохтор ва дигар унсуре, ки барои ҳалли мақсаду вазифаҳои ягона мутаҳид гардида, ба татбиқи сиёсати давлат дар соҳаи маориф ва зиёд кардани саҳми соҳаи мазкур дар инкишофи иҷтимоию иқтисодии мамлакат, баланд бардоштани дараҷаи некӯаҳволии халқ равона карда мешавад.

14. СМЕТА– ин нақшаи молиявии бо тартиби муқарраргардида тасдиқшудааст, ки ҳаҷм ва истифодаи

мақсадноки маблағгузории буҷетиро муайян мекунад ва дар он модда ба модда ҳаҷми маблағгузориҳои буҷети ва тақсимоти семоҳаи модда ба модда муқаррар карда мешавад.

15. ТАКСАНОМИЯ

- аз калимаи юнонӣ гирифта шуда, маънояш «taxis»
- бо тартиб ҷо ба ҷо гузоштан ва «nomos»
- қонун мебошад. Назарияи таснифот ва системанокии соҳаи мураккаб ташкили вокеият, ки одатан дорои хусусияти шаҷаравӣ мебошад.

16. ТАФАККУРИ ИНТИҚОДӢ - калимаи «интиқодӣ» аз арабӣ ва аз калимаи юнони «kritike» гирифта шуда, маънояш «санъати муҳокима» мебошад.

17. ТОЛЕРАНТӢ – аз калимаи франсавӣ «tolerant» гирифта шуда, маънояш «босаброна, таҳаммулпазирӣ» мебошад.

18. ФОРМУЛАИ МАБЛАҒГУЗОРӢ – ин низоми меъёрҳои муқарраршуда ва мақсаднок истифодашаванда ба ҳар мактаб, ки мувофиқи он захираҳо тақсим карда мешаванд.

19. ҲИСОБИ МУҲОСИБӢ – низоми ягонаи ахборот дар бораи ҳолати амвол ва молияи корхона ва натиҷаҳои фаъолияти хоҷагидории он мебошад, ки дар соси ахбороти ҳисоби муҳосибӣ аз рӯи шаклҳои муқарраршуда тартиб дода мешавад.

20. ЭВРИСТИКА-аз калимаи юнонӣ «heurisko» гирифта шуда, маънояш - «меёбам» мебошад.

21. 1) Дар Юнони қадим – системаи таълимдиҳӣ бо роҳи саволҳои ёрирасон;

22. 2) дар фалсафаи қадим «санъати дарёфти ҳақиқат» - системаи усулу тарзҳои мантиқӣ ва қоидаҳои методии

тадқиқотии назариявӣ; методи таълим, ки ба инкишофи қобилияти ҳозирҷавобӣ, фаъолиятнокӣ мадад мерасонад.